

REDOVISNING - Resebidrag inför projektet "Överlevnadsguide för Européer"
Elisabeth Marjanovic Cronwall, filmare
Grekland, Aten september 2012

Foto av Klara Källström

I juni 2012 erhöj jag resebidrag för en resa till Grekland, Aten. Målet med resan var att göra research som en första del av utvecklandet av en dokumentärfilm med arbetstitel "Överlevnadsguide för Européer". I filmen vill jag skildra tillvaron i en tid då Europa, Grekland upplever en kris. Jag gjorde en första resa till Grekland tio dagar i september 2012.

En av mina kontaktpersoner i Aten var författaren och journalisten Kajsa Ekis Ekman, som befann sig där och skrev på sin bok om Greklands krisen. Hennes kontaktnät av politiker, politiskt engagerade och privata vänner var ovärderligt. Min vistelse i Aten var intensiv och jag kom hem med många nya tankegångar och videomaterial som var rikt på nya perspektiv och intryck. Materialet innehåller intervjuer, politiska möten, samtal med Kajsa Ekis Ekman och skildringar av Aten - en stad där frustrationen ligger i luften, det märks så fort man går ut på gatan. Det första jag stötte på när jag gick ut på gatan från mitt hotell i det fattiga området Omania var ca fem poliser som stoppade varenda mörkhyad person som passerade för att kolla deras papper.

I en intervju med Ekis, frågade jag henne:

"Vad är en kris?" Hennes svar var: "Kris, det är slöseri på resurser, på mänskliga resurser." I samtal med personer i min omgivning här i Sverige känner jag att prata om Grekland väcker irritation. Jag har vid flera tillfällen hört uttalanden bland vänner och i media: "De får skylla sig själva" och "Men folk i Afrika har det sämre". Såklart är allting relativt men det handlar om brustna förhoppningar, att allt det du planerat och arbetat för inte kommer att infria sig.

Under mina dagar i Aten träffade jag politiker, kulturarbetare, studenter, mediaarbetare, statligt anställda, lärare och sjuksköterskor, de nya entreprenörerna och inte minst lokala

filmare. Jag koncentrerade mig främst på personer i min egen ålder och insåg att det naturligtvis fanns olika nivåer, hur folk påverkas av krisen (oavsett ålder): de som förlorat allt, de blir farliga för samhället, tar livet av sig, rånar i desperation. Fåtalet som vågar satsa för att de inte har något kvar att förlora; De som har lite kvar, som blir apatiska, paralyserade, inte vågar röra på sig ifall de skulle förlora det sista dem har; De som hade resurser innan krisen och som fortfarande har resurser, som har råd att vara visionärer, som har råd att satsa i kristider. Är det möjligt att ändra sitt öde, sitt liv som är förutbestämt av ett övergripande ekonomiskt system?

Väl i Aten märkte jag snabbt att det vardagliga samtalet var en överlägsen metod för research. Jag samlade olika personer på diverse platser i stan för att samtala med mig och varandra. Vi sågs inte sällan på Kaféer och barer men jag var aldrig tillåten att betala för folk - det återkommande skämtet att de inte ville stå i skuld, för nästa gång vi ses så är kaffet kanske dubbelt så dyrt. Frågor som återkommer i en stor del av dokumentationen kretsar oundvikligen kring min roll som en filmare, från Sverige: finns det något jag kan göra? Om jag vore ett verktyg, hur skulle ni vilja använda mig? Vad behöver skildras? Vad behöver komma ut?

Frustrationen över representationer av greker i norra Europa var något som nämndes av alla. Den distanserade idéen om att de skulle vara lata människor som försatt sig i en kris, alla myter som skapas för att behålla sin egen föreställning av trygghet.

En av dem jag intervjuade var Zakia Aqra, högutbildad och student. Hon var så tydlig: "Du kan inte göra något för oss. Vem ska titta på filmen? Vi behöver ingen film, gör denna film för tyskar och svenskar."

Jag blev engagerad i Greklandfrågor för jag anser att det inte längre är rimligt att låtsas att en europeisk katastrofkänsla inte gäller oss alla. Europa är byggt kring idén om en välfärd och nu är vi på väg långt bort från den. En plötslig insikt att det kanske inte går att komma tillbaka igen. Det är tider då folk har en Iphone men inte kan betala sin hyra. Greklands kris är mer än en nationell angelägenhet. Emigrationen har vuxit till enorma proportioner och extremhögern närms återigen av hopplösheten och den ekonomiska utsattheten och är för tillfället landets andra största parti. Alla intervjuer påminner om än en gång hur det privata är politiskt, situationen i Grekland är symbolisk för hela vårt ekonomiska system: vinsten är privat, det är skulden som är allas.

Just nu arbetar jag med att behandla materialet jag filmade i Aten och försöker hitta en form för det. I Aten samarbetade jag tätt med fotografen Klara Källström som jag fortsätter samtala med även på hemmaplan om filmens möjliga innehåll såväl som estetiken. Efter att jag har blivit klar med klippa igenom det befintliga materialet, kommer jag söka vidare utvecklingsstöd för att kunna vara en längre period i Grekland vilket är ren nödvändighet för att kunna göra en film som genom Grekland på ett personligt och fragmentariskt sätt skildrar dagens Europa.

Stödet jag fick från Konstnärsnämnden gick till resan tur och retur till Aten, resor inom Aten, logi, mat och representation.

Konstnärsnämndens resebidrag gjorde det möjligt för mig att åka ner en första resa till Grekland där jag kom i kontakt med avgörande personer för filmen och mitt fortsatta arbete. Det gav mig också en möjlighet att filma researchmaterial som kommer vara högst nödvändigt när jag söker vidare finansiering av projektet.